

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 176/07-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. júna 2007 predbežne prerokoval sťažnosť P. L., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, vo veci namietaného porušenia jeho práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8, čl. 10 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi Okresnej prokuratúry Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. Pn 2152/2002 a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 Gn 3205/06 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. mája 2007 doručená sťažnosť P. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8, čl. 10 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi Okresnej prokuratúry Bratislava V (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. Pn 2152/2002 a Generálnej

prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 Gn 3205/06 vo veci jeho trestného oznámenia zo 16. marca 2002.

Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ podal podnet na začatie trestného stíhania na neznámeho páchatel'a v marci 2002 Okresnej prokuratúre Nitra pre podozrenie zo spáchania trestného činu krivého obvinenia a ohovárania, ktorý bol odstúpený Okresnej prokuratúre Bratislava I a tiež Okresnej prokuratúre Bratislava V. Dôvodom bola skutočnosť, že v periodickej tlači, napr. v týždenníku Plus 7 dní, boli o sťažovateľovi opísané nepravdivé informácie v súvislosti s trestným konaním vedeným voči nemu, čím boli podľa neho porušené právo „na ochranu osobnosti ako aj právo na prezumpciu neviny (...)“ a v niektorých prípadoch bol porušený aj trestný zákon. Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol, že okresná prokuratúra vec neskôr odstúpila na prešetrenie „Obvodnému oddeleniu PZ Petržalka – Sever“.

Ďalej je zo sťažnosti zrejmé, že vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava V, Úradu justičnej a kriminálnej polície (ďalej len „vyšetrovateľ“), jeho trestné oznámenie uznesením z februára 2005 odmietol.

Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ktorú okresná prokuratúra uznesením sp. zn. Pn 2152/2002-37 z 24. novembra 2006 zamietla. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ podnet generálnej prokuratúre, ktorá ho 2. apríla 2007 taktiež odmietla ako nedôvodný v konaní vedenom pod sp. IV/1 Gn 3205/06.

Keďže orgány prokuratúry nezačali voči autorke článku trestné stíhanie a nepodali na ňu obžalobu, porušili tým podľa neho aj označené články dohovoru, pričom sťažovateľ žiada ústavný súd, aby preskúmal konanie prokuratúry a to, či autorka článku neporušila jeho právo na prezumpciu neviny a spravodlivý súdny proces.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že:

„Prokuratúra SR v konaní vedenom pod sp. zn. Pn 2152/2002-37 na okresnej prokuratúre v Bratislave v spojení s konaním vedenom na Generálnej Prokuratúre SR

zn. IV/1 Gn 3205/06-10 zamietnutím a odmietnutím podania sťažovateľa resp. nestíhaním novinárky H. Ď. porušila právo P. L. (...) na účinný prostriedok nápravy zaručený v Čl. 13 Dohovoru, na prístup na súd zaručené Čl. 6 ods. 1 Dohovoru a Čl. 6 ods. 1 Dohovoru s odkazom na vnútroštátne zákona Trestného Poriadku a Trestného zákona.

Zrušuje uznesenie Okresnej Prokuratúry Bratislava V zo dňa 24. 11. 2006 pod zn. Pn 2152/2002-37 spolu so stanoviskom (opatrením) Generálnej Prokuratúry SR zo dňa 2. 4. 2007 zn. IV/1 Gn 3205/06-10 a vec vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva spravodlivé zadosťučinenie, ktoré je Generálna Prokuratúra povinná vyplatiť sťažovateľovi do 30 dní od právoplatnosti tohoto nálezu, vo výške 200.000. Sk.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namieta, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05).

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prerokovaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Jadrom sťažnosti sťažovateľa je jeho tvrdenie, že postupmi okresnej prokuratúry a generálnej prokuratúry došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie (prístup k súdu) podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti preto skúmal, či súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie (prístup k súdu) podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je povinnosť orgánov činných v trestnom konaní (v tomto prípade prokuratúry) začať trestné konanie voči osobe označenej oznamovateľom (poškodenou osobou) v jej oznámení podľa § 158 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“), a zistil, že to tak nie je.

Hoci Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní pred začatím trestného stíhania pri vybavovaní oznámení osôb o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, podstatou konania o nich je len preverenie týchto skutočností. Oznamovateľ má právo byť oboznámený s opatreniami prijatými na základe jeho oznámenia a má tiež právo žiadať prokurátora o preskúmanie postupu vyšetrovateľa po podaní oznámenia podľa § 158 ods. 3 Trestného poriadku. Procesným oprávneniam oznamovateľa (poškodenej osoby) však nezodpovedá aj povinnosť orgánov činných v trestnom konaní začať trestné konanie na základe jeho oznámenia.

Z označeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na „trestnom obvinení“ inej osoby) poškodenému v trestnom konaní nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti niekomu (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vec *Helmers v. Švédsko* z 29. októbra 1991 a vec *Perez v. Francúzsko* z 12. februára 2004).

Z čl. 6 ods. 1 dohovoru v rámci práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva právo aj na trestnoprávnu ochranu. Jeho obsahom je však oprávnenie, aby sa orgány činné v trestnom konaní jeho trestným oznámením, resp. inými podaniami náležite zaoberali. Porušiť toto právo by mohli napr. vtedy, keby podania sťažovateľa ignorovali alebo nevenovali im pozornosť zodpovedajúcu ich povinnostiam, ktoré vyžaduje zákon (III. ÚS 16/06). Keďže okresná prokuratúra a generálna prokuratúra venovali podaniam sťažovateľa riadnu pozornosť, nezasiahli negatívne do podstaty tohto práva, nezmarili jeho zmysel, a preto ho ani nemohli porušiť.

Domáhanie sa ochrany základného práva pred iným orgánom ochrany práva prichádza do úvahy iba za predpokladu, že v okolnostiach konkrétneho prípadu základné právo, porušenie ktorého fyzická osoba alebo právnická osoba namieta, existuje. Z ustanovení Trestného poriadku však nemožno vyvodit' subjektívne právo (a už vôbec nie ústavnoprávny nárok) oznamovateľa trestného činu na začatie trestného stíhania proti osobe označenej v trestnom oznámení ako páchatel' trestného činu. Aj keď podľa § 2 ods. 3 Trestného poriadku je prokurátor povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel,

posúdenie otázky, či sú splnené podmienky pre začatie trestného stíhania v konkrétnej veci, (na základe skutočností uvedených v trestnom oznámení alebo skutočností zistených preverovaním trestného oznámenia), je plne v právomoci orgánov činných v trestnom konaní (policajných orgánov, vyšetrovateľov, prokurátorov). Takéto právo nemožno odvodiť ani z niektorého zo základných práv alebo slobôd podľa druhej hlavy ústavy (m. m. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, II. ÚS 43/03, III. ÚS 198/03).

Rovnako súčasťou tohto práva nie je ani povinnosť orgánu štátu kvalifikovať konanie, v ktorom sťažovateľ vidí porušenie svojich práv, ako trestný čin. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu mal zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán (v tomto prípade prokuratúra) zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave (II. ÚS 88/99).

Právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby voči nej na príslušnom súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto k porušeniu tohto práva postupom označeného subjektu vo veci trestného oznámenia zo 16. marca 2002 nemohlo nijakým spôsobom dôjsť.

Podľa zistenia ústavného súdu trestné oznámenie sťažovateľa zo 16. marca 2002 bolo uznesením vyšetrovateľa z 23. februára 2005 odmietnuté, pretože nebol dôvod na začatie trestného stíhania.

Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ktorú okresná prokuratúra uznesením sp. zn. Pn 2152/2002-37 z 24. novembra 2006 zamietla.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 11. decembra 2006 podnet generálnej prokuratúre, ktorá ho odstúpila 15. decembra 2006 Krajskej prokuratúre v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“), ktorá v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Kn 2575/06 jeho podnet v časti, v ktorej namieta prieskumy v konaní vyšetrovateľa, vyhodnotila ako opodstatnený, a v ďalšej časti, v ktorej oznamovateľ namieta zákonnosť rozhodnutia vyšetrovateľa o odmietnutí trestného oznámenia, ako i rozhodnutia okresnej prokuratúry o zamietnutí jeho

sťažnosti, podnet odložila bez prijatia ďalších opatrení. Opakovaný podnet sťažovateľa bol doručený 23. februára 2007 generálnej prokuratúre, ktorá si vyžiadala za účelom jeho vybavenia originál vyšetrovacieho spisu a dozorové spisy okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry.

V rámci preskúmania opodstatnenosti sťažovateľovej námietky porušenia jeho práv podľa označených článkov dohovoru generálnou prokuratúrou vo veci jeho trestného oznámenia zo 16. marca 2002 ústavný súd konštatuje, že generálna prokuratúra sa v sťažovateľom označenom konaní vedenom pod sp. zn. IV1 Gn 3205/06 zaoberala jeho opakovaným podnetom a tento vyhodnotila tak, že 2. apríla 2007 ho odmietla ako nedôvodný, pričom sťažovateľovi oznámila, že postup a právne závery krajskej prokuratúry pri vybavení jeho podnetu boli zákonné. Súčasne generálna prokuratúra uviedla podrobne a jasne ďalšie skutočnosti (hmotnoprávne a procesnoprávne aspekty) pre vznik trestnej zodpovednosti konkrétnej fyzickej osoby pre spáchanie oznámeného trestného činu a po opísaní skutkového stavu veci konštatovala, že vyšetrovateľ postupoval správne a odôvodnene, keď podľa § 159 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku jeho trestné oznámenie zo 16. marca 2002 odmietol. Generálna prokuratúra tiež konštatovala, že konaním osoby zodpovednej za uverejnenie informácií v periodickej tlači o osobe sťažovateľa neboli naplnené zákonné znaky pomenovaného trestného činu.

Ústavný súd konštatuje, že orgány činné v trestnom konaní síce nepostupovali tak, aby to naplnilo všetky očakávania a predstavy sťažovateľa, pretože na základe jeho návrhu nevzniesli obvinenie konkrétnej osobe, ale ich postup vzhľadom na konštantnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva nemožno považovať za porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 324/05). Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd na záver poznamenáva, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa čl. 13 dohovoru vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A,

č. 131, ods. 52). V okolnostiach tohto prípadu však ústavný súd k takémuto záveru nedospel.

Vo vzťahu k uvedenému (namietanému) porušeniu práva ústavný súd pripomína, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

Preto napadnuté konanie okresnej prokuratúry a generálnej prokuratúry nesignalizuje žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s porušením práva sťažovateľa mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom podľa čl. 13 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ktoré neodôvodňujú v danom prípade ani možnosť porušenia práva podľa čl. 13 dohovoru, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vychádzajúc z uvedeného a tiež z petitu sťažnosti bolo už preto bez právneho významu zaoberať sa prípadne ďalšími požiadavkami sťažovateľa (napr. jeho žiadosťami o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a o priznanie finančného zadost'učinenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2007